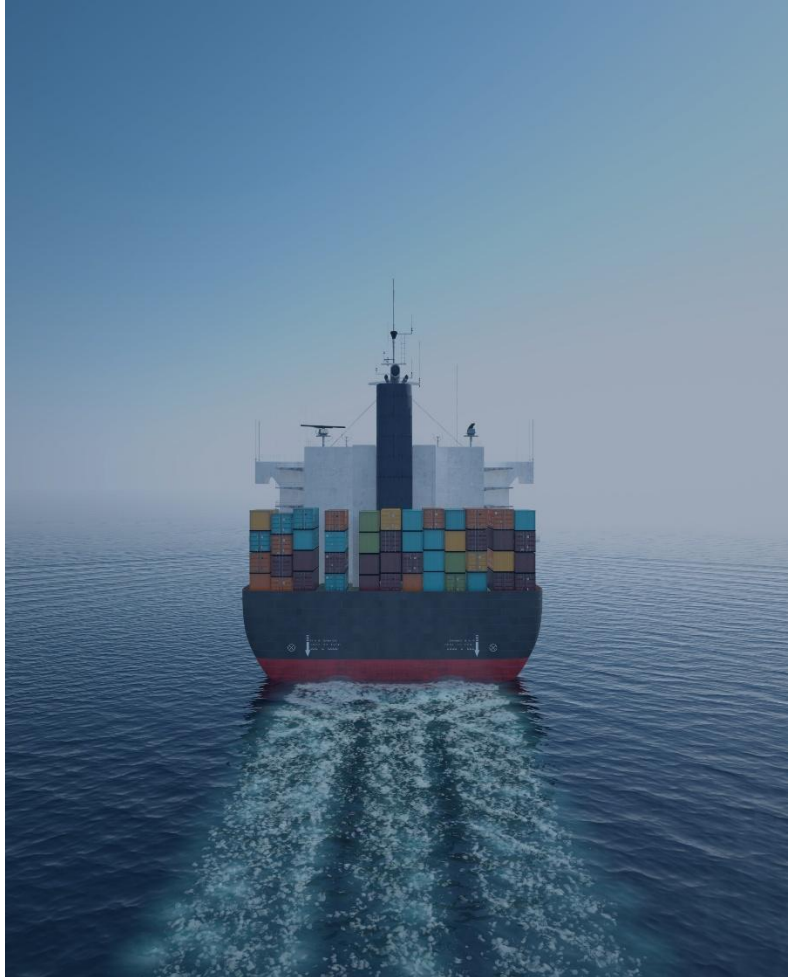

Stratégiai folytonosság vagy szakítás? Az Egyesült Államok és az indo–csendes-óceáni térség kapcsolatainak dinamikája

BUZNA VIKTOR

MKI Nézőpont

A Magyar Külügyi Intézet rendszeres kiadványa.

Kiadó:

© Magyar Külügyi Intézet, 2025.

Szerző(k):

Buzna Viktor

Lektorálta:

Vass Ágnes

Korábbi kiadványainkat megtekintheti az [Intézet weboldalán](#).

2025. szeptember 24.

Buzna Viktor, vezető kutató, MKI

STRATÉGIAI FOLYTONOSSÁG VAGY SZAKÍTÁS? AZ EGYESÜLT ÁLLAMOK ÉS AZ INDO-CSENDES- ÓCEÁNI TÉRSÉG KAPCSOLATAINAK DINAMIKÁJA

Donald Trump második kormányzása idején szinte teljesen eltűnt a washingtoni adminisztráció politikai nyelvezetéből az indo-csendes-óceáni térségre vonatkozó korábbi amerikai külpolitikai koncepció. Sokak szerint az Amerikai Egyesült Államok elfordul a stratégiai szempontból kiemelkedő régiótól – jelen elemzés azonban arra mutat rá, hogy a térséget továbbra is kiemelt figyelem övezi a Fehér Házban. A hangsúlyt illetően azonban valóban történt változás, és a térségbeli partnerek reakcióját is érdemes lehet figyelemmel kísérni.

Abe Sinzō, Japán tragikus sorsú miniszterelnöke 2016-ban, kenyai látogatása során mondta el a „szabad és nyitott Indo-Csendes-óceánról” (*Free and Open Indo-Pacific*, FOIP) szóló beszédét. Ezzel az előadással a kelet-afrikai partoktól Latin-Amerika nyugati partjaiig terjedő régió (az Indiai- és a Csendes-óceán térsége) történetében új korszak kezdődött. Donald Trump amerikai elnök, aki akkoriban első államfői ciklusát töltötte, nyitottnak mutatkozott az amerikai-kínai hidegháborús sakktábla átrajzolására. Az Egyesült Államoknak a térségre vonatkozó első stratégiája 2019-ben [készült el](#); a dokumentumot Michael Pompeo, az akkori külügyminiszter jegyezte. Az amerikai elképzelés három pillért tartalmazott: az üzleti kapcsolatokat erősítést; a FOIP-koncepció együttes képviselését; valamint az Egyesült Államoknak a régió gazdasági fejlődésében vállalt, a USAID keretein belül történő anyagi támogatását.

Azóta eltelt hat év, és sok minden megváltozott. A második Trump-kormányzat éppen a térségbeli partnereit fenyegeti a legszigorúbb vámokkal, a FOIP koncepciója kikopott a Fehér Ház szókészletéből, a USAID pedig lényegében megszűnt. Hirtelen fagyossá vált az Egyesült Államok és India viszonya. Narendra Modi indiai kormány fő hét év után Pekingbe utazott, ahol Hszi Csinping kínai vezetővel és Vlagyimir Putyin orosz elnökkel tárgyalt. Sajtóhírek szerint válaszul Trump elnök törölte programjából az Egyesült Államok, Ausztrália, India és Japán

biztonsági összefogásának háttérre adó *Quad* együttműködés csúcstalálkozóját. Mindebből arra következtethetnénk, hogy az indo-csendes-óceáni térség teljes mértékben háttérbe került az Egyesült Államok külpolitikájában. Az amerikai regionális szerepvállalásának a feladása azonban könnyen cáfolható.

ÉPÍTKEZÉS KÍNA ÁRNYÉKÁBAN

Az indo-csendes-óceáni térségre vonatkozó politikai koncepció kialakítására Kína megváltozott nemzetközi pozíciója miatt volt szükség. A kelet-ázsiai ország megerősödése és az annak megfelelő új pekingi politika készítette arra Japánt, az Egyesült Államokat és a koncepcióhoz csatlakozó többi országot, hogy egységes fellépésükkel erőt demonstráljanak. A következő amerikai elnök, Joe Biden idején, 2022-ben készült indo-csendes-óceáni [stratégia](#) az elsónél keményebben fogalmazott: megjelent a szövegben az „egységes elrettentés” (*integrated deterrence*) koncepciója, amely már egy intézményesült, hangsúlyosan katonai együttműködést is magában foglaló rendszer felépítését szorgalmazta.

Kína, mindazonáltal, – annak ellenére, hogy megannyi gazdasági és társadalmi problémával küzd – a regionális céljait illetően kitart: továbbra is számos területet magának követel, miközben a régióban vezető, normateremtő szerepre törekszik. Az Egyesült Államok és Kína hatalmiságának arányai sem változtak túlzottan: Washington továbbra is a globális hegemon pozíciójából tekint a világra, amelyben az erősödő Peking kihívóként, potenciális fenyegetésként jelenik meg. Mivel az indo-csendes-óceáni térségbeli összefogás Kína ambícióinak a visszaszorítására jött létre, s a rendszerszintű folyamatokban lényegi változás nem történt, a logikus feltételezés az, hogy az Egyesült Államoknak ki kell állnia a régiós együttműködés mellett.

AUSTRALIA FIRST

Donald Trump megválasztása óta rendszeresen jelennek meg [cikkek](#), [elemzések](#), amelyek szerint az Egyesült Államok hátat fordít az indo-csendes-óceáni térségnek. Bár számos érv szól e nézet mellett – például az amerikai elnök által kirótt magas vámok vagy a multilaterális együttműködéssel szembeni szkepticizmus –, a régió jövőjéért aggódók számára Trump már a megválasztását követően határozott üzenetet küldött. Újraavasztását követően, 2024 novemberében, legelőször Anthony Albanese ausztrál kormányfővel találkozott személyesen. Canberra az Egyesült Államok egyik

legfontosabb regionális szövetsége, együttműködésük valamennyi dimenzióban igen szoros. A találkozó óta eltelt időszak azonban inkább a konfliktusokról, például az ausztrál termékekre vonatkozóan bejelentett vámokról szólt. Jelenleg a központi [kérdés](#), hogy merre tart az Ausztrália, az Egyesült Királyság és az Egyesült Államok között 2021-ben megszületett védelmi együttműködés (AUKUS). Az elsősorban tengeralattjáró-beszerzésre és az érintett államok haditengerészetének az összehangolására létrehozott szövetségre a Trump-adminisztráció kritikus szemmel tekint. Legalábbis ezt olvasták ki az elemzők abból a júniusban kiadott [nyilatkozatból](#), amelyben a Fehér Ház közölte: megvizsgálják, az AUKUS mennyiben szolgálja a kormány „America First”-politikáját. Mivel azonban a beszerzés három amerikai, Virginia-osztályú tengeralattjáró Ausztráliának történő értékesítését jelenti, Washington a legrosszabb esetben is csak a fegyverüzlet újratárgyalását indítványozza majd.

Érdekes ugyanakkor Canberra reakciója. Anthony Albanese kormányfő az amerikai nyomásgyakorlás ellenére sem növeli hazája védelmi költségvetését, viszont júliusban Kínába látogatott. Ezzel párhuzamosan pedig egyre erősödik azon ausztrál elemzői köröknek a hangja, amelyek a kormány számára az AUKUS újragondolását, annak esetleges elhagyását [javasolja](#).

ABE HAGYATÉKA

Az indopacifikus térség központja Japán, és Abe Sinzó kormányzása idején az ország jelentősen meg is növelte régiós jelenlétét. Trump ma is komolyan veszi ezt az együttműködést. Július 23-án átfogó gazdasági [megállapodásról](#) egyezett meg Washington és Tokió, amelynek értelmében jelentős japán beruházások érkezhetnek az Egyesült Államokba, számos amerikai termék exportját pedig megkönnyítették. A japán védelmi kiadásoknak a GDP 5 százalékára történő megemelését Isiba Sigeru miniszterelnök 2024 óta hivatalban lévő kormánya korábban elutasította. Japánban jelenleg is ötvenötezer amerikai katona állomásozik, és a két ország számos nemzetközi együttműködésben vesz részt – ilyen például a négyoldalú biztonsági párbeszéd (*Quad*), valamint a Fülöp-szigetekkel tavaly előkészített háromoldalú együttműködés. Tokió célja a haditengerészeti képességek összehangolása, különösen a hajóépítés és az infrastruktúra-bővítés terén. Közel 7 milliárd dolláros [beruházással](#) fejlesztené a kikötőit, amelyek az amerikai haditengerészet flottájának az állomásoztatására, javítására is felkészülnek. Ez hosszú távon megtérülő befektetésnek ígérkezik,

különösen azért, mert a kelet-ázsiai ország a hajóépítésben is javítani kívánja a képességeit, hogy az ország a növekvő amerikai igények kiszolgálására is alkalmassá váljon. Trump áprilisban írt alá egy, az amerikai hajózási dominancia visszaállítását célzó elnöki [rendeletet](#), mivel Kína jelentős előnyre tett szert a nemzetközi tengeri logisztika terén: a hajók több mint felét az ázsiai országban építik. Az erősen Peking-ellenes dokumentum kitér a partnerek együttműködésére, ugyanakkor a kezdeményezés kérdését nyitva hagyja az amerikai kormány.

DÉLKELET-ÁZSIA A FÓKUSZBAN

Japán mellett Dél-Korea és a Fülöp-szigetek kaphat jelentős szerepet a hajózási együttműködésben. A koreai HD Hyundai az amerikai Tampa Ship vállalattal és a Michigani Egyetemmel is szoros [kapcsolatban](#) áll, ebben a relációban tehát erős intézményi háttere van a kooperáció bővítésének. A Fülöp-szigetek esetében a stratégiai elhelyezkedés a döntő: a Dél-kínai-tengeren Manila száll szembe a leghatározottabban Kína területi követeléseivel, s a két ország hadihajói rendszeresen összetűznek. Az Egyesült Államok manilai nagykövetsége július elején jelentette be, hogy az amerikai haditengerészet a Fülöp-szigetek nyugati partjainál, a geopolitikai forróponttá vált Spratly-szigetek közvetlen közelében hajószerelő állomások [kiépítését](#) tervezi.

A fősodorbeli narratíva ellenére az sem igaz, hogy a Trump-adminisztráció cserbenhagyná a térség másik stratégiai fontos pontját, Tajvant. Az elnök a Tajvannak biztosított katonai segély megemelését pártolja: az amerikai törvényhozás, a kongresszus által meghatározott összeg 2026-ban 1 milliárd dollárra [nőhet](#), amennyiben – Trump nyomására – 500 millió dollárral megemelik az arra kijelölt alapba eddig utalt pénz mennyiségét. A kormány továbbá [lépéseket](#) tett, hogy a Kongresszus által már elfogadott, de nem kézbesített fegyverrendszerek leszállítása felgyorsuljon. Az úgynevezett feketelista a sziget védelmi tervezésében komoly akadály, vannak olyan tételek, melyek jogi, diplomáciai okokból évek óta [késnek](#). Érdekes elem az amerikai külpolitikában, hogy a Tajvan-kérdést Trump személyes kapcsolatain keresztül is rendezi. Legalábbis erre utal az amerikai elnök korábbi [nyilatkozata](#), mely szerint Hszi Csin-ping kínai vezető megígérte neki, hogy addig nem támadja meg Tajvant, amíg Trump vezeti az Egyesült Államokat.

Beszédes továbbá, hogy Marco Rubio amerikai külügy- és Pete Hegseth védelmi miniszter is délkelet-ázsiai országokba [látogatott](#) az elmúlt hónapokban. Rubio júliusban az ASEAN külügyminisztereivel találkozott Malajziában, és a célja a vámokkal fenyegetett regionális partnerek megnyugtatója volt. Hegseth pedig megerősítette hazájának a régió iránti elköteleződését. Az eddigi megnyilvánulásai alapján a védelmi miniszter tűnik a térség felelősenek a kormányon belül: korábban Hawaiiin az INDOPACOM parancsnokságának a további megerősítését, költségvetése bővítését jelentette be, a Shangri-La Párbeszéd éves találkozóján pedig az hangsúlyozta, hogy Washington az indo-csendes-óceáni térséget továbbra is prioritásként kezeli.

VÉDELMI FÓKUSZ AZ INDO–CSENDES-ÓCEÁNI TÉRSÉGBEN

Az idei éve izgalmas kérdése, hogy mi lesz Ausztrália, Japán, az Egyesült Államok és India együttműködésével, a *Quaddal*. A csúcstalálkozózt szervező India jobbnak látta az év második felére szervezni az eseményt – abban a reményben, hogy addigra a Trump-kormány álláspontja is kiforrja magát. Eddigi sajtóinformációk szerint azonban a kivárás nem bizonyult jó stratégiának. A [New York Times](#)-nak nyilatkozó több, névtelen forrás szerint Trump nem vesz részt az együttműködés őszi csúcstalálkozóján. A hírportál szerint a konfliktus hátterében a Fehér Ház vámpolitikája áll. Az amerikai elnök megsértette India nemzeti büszkeségét az összes importtermékükre bejelentett, 25 százalékos adófenyegetéssel, miközben sértő retorikájában is pellengérré állította dél-ázsiai partnerét. Válaszul Narendra Modi Kínába utazott, ahol részt vett a Sanghaji Együttműködési Szervezet csúcstalálkozóján. Erre [lépett](#) Trump, aki az Európai Unióra helyezett nyomást, hogy terhelje 100 százalékos vámokkal Indiát és Kínát, amiért Oroszországtól vásárolnak kőolajat.

Hogy mennyire változékonyak a kedélyek a térségben, azt a viszony rendezéséről megjelent hírek is jelzik. Nem sokkal Modi kínai útja után Trump szívélyes posztot közzölt X profilján, ezek [szerint](#) a két ország közötti kereskedelemi tárgyalások pozitív irányt vettek. Modi vizionozta az amerikai elnök baráti gesztusát. Mindez az indo-csendes-óceáni térség új értelmezésének sarokpontjára hívja fel a figyelmet: az amerikai elnök nem szereti a multilaterális együttműködést, helyettük a kétoldalú megállapodásokat részesíti előnyben. A második Trump-kormányzat tehát deklaráltan elkötelezett az indo-csendes-óceáni térség iránt, ám a hangsúly a kétoldalú kapcsolatépítésen lesz. Ez ugyanakkor nem kérdőjelezi meg azt a rendszerszinten

kódolt folyamatot, amelyről az elemzés elején volt szó: az Egyesült Államok és Kína szembenállásának az elmélyülése arra készteti Washingtonot, hogy egyre határozottabb és katonailag is erőteljesebb lépéseket tegyen. A következő időszak egyik kulcskérdése az lesz, hogy miként reagálnak az Egyesült Államokkal gazdasági vitákba bonyolódott partnerek a térség stratégiai átalakulására.